

Fram Fondene AS
Postboks 99 Bragernes
3001 DRAMMEN

VÅR REFERANSE
23/11129

DERES REFERANSE

DATO
23.10.2024

Tilsynsrapport og pålegg om retting

Finanstilsynets har gjennomført et dokumentbasert tilsyn i Fram Fondene AS (Foretaket).

Foretaket har konsesjon som forvaltningsselskap for verdipapirfond og forvalter Verdipapirfondet Fram Global og Verdipapirfondet Fram Kombinasjon (Fondene). Tilsynet var særlig rettet inn mot tema knyttet til behandling av kostnader, oppfølging av investeringsstrategi og informasjonsplikter. Observasjoner underveis tilsa at Foretaket i en lengre periode har hatt vesentlige mangler i den overordnede styring og kontroll av Foretaket. Finanstilsynet har derfor gitt Foretaket pålegg om retting, som nærmere angitt i punkt 6 nedenfor.

Finanstilsynet ba om informasjon i brev 9. november 2023, som Foretaket svarte på ved brev 30. november 2023. Det ble gjennomført et møte med Foretaket 16. januar 2024. I tillegg har det vært noe korrespondanse i etterkant. Finanstilsynets foreløpige rapport er datert 1. juli 2024, og Foretakets tilsvarende styrets kommentarer er datert 23. august 2024.

1 Krav til styrets sammensetning

1.1 Rettslig utgangspunkt

Etter verdipapirfondloven (vpfl) § 2-6 skal styret i et forvaltningsselskap bestå av minst fem medlemmer, der minst en tredjedel velges av andelseierne i de verdipapirfond forvaltningsselskapet forvalter. Andelseiervalgte styremedlemmer har særlig myndighet i enkeltsaker, og må være representert for at styret skal være beslutningsdyktig i slike saker. Forvaltningsselskap skal etter vpfl 2-7 fjerde ledd opplyse Finanstilsynet om skifte av ledende ansatte og styremedlemmer.

1.2 Finanstilsynets observasjoner

Fra høsten 2022 fratradte tre styremedlemmer og ett varamedlem fra styret i Foretaket, herunder andelseiervalgte medlemmer. Styret var dermed redusert fra fem til to styremedlemmer. Fra høsten 2022 og frem til tidspunktet for tilsynet tilfredsstilte ikke styret kravet om minsteantall for styremedlemmer, og Foretaket har i en periode heller ikke hatt andelseiervalgte medlemmer. Foretaket varslet ikke Finanstilsynet om endringene i samsvar med kravene i vpfl § 2-7 fjerde ledd.

Foretaket meldte først ved brev 2. februar 2024 inn nye styremedlemmer til Finanstilsynet.

1.3 Finanstilsynets foreløpige vurderinger

Oppfyllelse av de lovbestemte kravene til styrets sammensetning er et absolutt krav for å ha tillatelse til å yte verdipapirfondforvaltning. Finanstilsynet ser alvorlig på at Foretaket over lang tid ikke hadde et styre som tilfredsstilte lovens minimumskrav, og ikke var beslutningsdyktig i enkeltsaker. Finanstilsynet fant det skjerpene at styret var uten andelseiervalgte styremedlemmer da disse gjennom sin representasjon og myndighet er ment å sikre investorvernet. Foretaket hadde etter Finanstilsynets vurdering ikke vært organisert på en forsvarlig måte i samsvar med vpfl § 2-6 og de hensyn disse er ment å ivareta. Foretaket hadde også brutt meldeplikten etter § 2-7.

1.4 Foretakets tilsvare

Foretaket opplyser i tilsvaret om ekstraordinære hendelser som medførte at Foretaket mistet erfarne styremedlemmer. Det opplyses at det, i lys av den stabiliteten som hadde vært i styret, kom som en overraskelse at styrerekutteringen ville bli så tidkrevende. Det ble arbeidet intenst med rekrutteringen, og Foretaket beklager at Finanstilsynet ikke ble holdt løpende orientert. Den 4. januar 2024 ble nytt styre valgt. Foretaket opplyser at varamedlemmer møtte i perioden hvor styret ikke var fulltallig, og at det er iverksatt tiltak for å unngå tilsvarende situasjon.

1.5 Finanstilsynets endelige merknader

Finanstilsynet ser at Foretaket kom i en vanskelig situasjon da ekstraordinære hendelser medførte at Foretaket mistet to av sine styremedlemmer. Finanstilsynet har forståelse for at det vil ta noe tid å gjennomføre valg av nye styremedlemmer under de omstendigheter som Foretaket har opplyst om. Foretaket brukte likevel unødig lang tid på å bringe styrets sammensetning i samsvar med lovens krav, og Finanstilsynet ser alvorlig på at Foretaket ikke straks varslet Finanstilsynet om situasjonen. Finanstilsynet mener de påpekninger som ble gjort i foreløpig rapport står ved lag.

2 Styrets oppfølging av investeringsstrategien

2.1 Rettslig utgangspunkt

Styret har det overordnede ansvaret for å sikre at forvaltningsselskap overholder regelverket. I dette ansvaret inngår å føre tilsyn med den daglige ledelsen. I et foretak med få ansatte hvor daglig leder aktivt deltar i forvaltningen, blir styrets rolle som kontrollorgan særlig viktig.

Øverste ledelse skal etter verdipapirfondforskriften (vpff) § 2-9 overvåke investeringsstrategien for hvert fond, og regelmessig motta skriftlige rapporter om gjennomføringen av strategien og de interne rutinene for investeringsbeslutninger. Styret skal motta rapporter om blant annet risikostyring og foretakets etterlevelse av lover og regler. Rapportene må være utformet slik at styret kan vurdere om forvaltningen gjennomføres i tråd med investeringsstrategi og mandat for hvert enkelt fond, og for å kunne ta stilling til eventuelle tiltak og instruksjoner.

2.2 Finanstilsynets observasjoner

Finanstilsynet ba om Foretakets rutiner for overvåking og kontroll av investeringsstrategi, samt styredokumentasjon og protokoller for 2021-2023. Per 31. august 2023 manglet Foretakets rutiner beskrivelser for overvåking av investeringsstrategier. Rutinene refererte kun til juridiske investeringsgrenser uten spesifikke overvåkingsprosedyrer for hvert fond. Styret mottok kvartalsrapporter om porteføljesammensetning, brudd på investeringsgrenser og compliance-rapporter, men disse inkluderte ikke avkastning, eller sammenligninger mot referanseindekser. Det var ingen dokumentasjon av styrediskusjoner om investeringsstrategi, resultater eller krav om forbedret rapportering.

Ut fra fremlagt dokumentasjon var ikke Fondenes avkastning tema på styremøtene. Finanstilsynet la til grunn at oppfølging av investeringsstrategi ikke var behandlet på styremøtene i perioden hvor det ikke var fremlagt styrereferater. Det var heller ikke dokumentasjon som tilsa at styret hadde stilt spørsmål om oppnåelse av investeringsmål, eller stilt krav til forbedret rapportering til styret.

Fondenes mål ifølge vedtektene er å oppnå høyest mulig absolutt avkastning. Vedtektene viser i tillegg til referanseindekser. Ifølge informasjonen i Fondenes prospekter, slik de var utformet på tilsynstidspunktet, var målet størst mulig risikojustert avkastning og å slå referanseindeksene. For Verdipapirfondet Fram Kombinasjon fremgikk det også av nøkkelinformasjonen at målet var å slå referanseindeksen. Målene for Fondene fremstod som uklare.

Finanstilsynets beregninger viste at Verdipapirfondet Fram Global årlig tapte 4,3 prosent mot oppgitt referanseindeks fra oppstart og frem til 31. desember 2023. Akkumulert utgjorde tapet 54,2 prosent. Verdipapirfondet Fram Kombinasjon viste et betydelig årlig tap, målt mot en sammensatt referanseindeks som bedre gjenspeiler investeringene. Fondene så ut til å ha tatt høyere risiko enn sine referanseindekser, og prisene var betydelig høyere enn gjennomsnittet i markedet.

2.3 Finanstilsynets foreløpige vurderinger

Det var Finanstilsynets foreløpige vurdering at rapporteringen til styret var mangelfull, og satte ikke styret i stand til å evaluere investeringsstrategien og Fondenes resultater. Det syntes heller ikke som om prisene hadde vært gjenstand for vurdering.

Det var Finanstilsynets vurdering at styret ikke hadde fulgt opp ansvaret med å overvåke investeringsstrategi og måloppnåelse i tråd med styrets ansvar og kravene i vpff § 2-9. Fondenes høye pris representerte en betydelig terskel for å oppnå tilfredsstillende avkastning. Dette burde ha skjerpet styrets årvåkenhet i oppfølgingen av forvaltningen. Finanstilsynet fant det skjerpene at Fondenes vedvarende svake resultater over tid ikke utløste en evaluering av investeringsstrategien, eller prisingen. Finanstilsynet så alvorlig på styrets passivitet og fravær av tiltak.

2.4 Foretakets tilsvaret

I tilsvaret erkjenner styret at selskapets rutiner for overvåkning av investeringsstrategien har vært mangelfulle og ikke tilpasset det enkelte fond. Det informeres om at styret vil påse at rutineverket presiseres slik at daglige kontroller reflekteres.

Ifølge tilsvaret kjenner ikke styret seg igjen i Finanstilsynets beskrivelse av manglende oppfølging av Fondenes investeringsstrategi. Investeringsstrategi diskuteres i hvert styremøte i forbindelse med at daglig leder gjennomgår Fondenes komplette porteføljer. Styrereferatene reflekterer imidlertid ikke tilstrekkelig de diskusjoner som gjennomføres, og Foretaket vil påse at dette skjerpes inn. Også Fondenes avkastning legges frem for styret, og dette diskuteres sammen med annen relevant informasjon. Det er styrets oppfatning at den informasjonen som fremlegges har vært av et slikt omfang at styret har kunnet diskutere både forvaltningsstrategi og avkastningsresultater. I tillegg vises det til at styremedlemmene har hatt løpende ad-hoc kontakt med daglig leder om temaene.

Foretaket opplyser at det på styremøte 8. september 2021 ble gjennomført en evaluering av Fondenes investeringsstrategi, hvor styret besluttet å ikke gjøre endringer, basert på den gjeldende markedssituasjon og at Fondene på det tidspunktet hadde hatt en svært positiv nominell utvikling.

Foretaket opplyser at styret vil påse at styreprotokollene fremover utformes slik at styrets diskusjoner reflekteres, og styret vil be administrasjonen om å etablere en mer strukturert styrerapportering.

2.5 Finanstilsynet endelige merknader

Foretaket kan ikke vise til rutinebeskrivelser, styrereferat eller annen dokumentasjon som understøtter at overvåkning og kontroll av investeringsstrategi og avkastningstall er gjennomført. Finanstilsynet legger til grunn at Foretaket manglet rutinebeskrivelser for overvåking av investeringsstrategien, og at styret heller ikke har evaluert investeringsstrategien på grunnlag av fondenes reelle måloppnåelse.

Foretaket viser til to års nominell avkastning som begrunnelse for videreføring av investeringsstrategien. Finanstilsynet understreker at en vurdering av nominell avkastning løst fra et sammenligningsgrunnlag, som for eksempel mot en relevant referanseindeks, på ingen måte er tilstrekkelig for en vurdering av måloppnåelsen. Ulike beskrivelser av målsetninger i fondsdokumentasjonen, viser etter Finanstilsynets vurdering at ledelsen ikke har hatt tilstrekkelig styring og kontroll med investeringsstrategien. Etter Finanstilsynets vurdering står merknadene fra foreløpig rapport ved lag.

3 Informasjon om oppnåelse av avkastningsmål

3.1 Rettslig utgangspunkt

Forvaltningsselskap skal utøve sin virksomhet i samsvar med god forretningsskikk, jf. vpfl § 2-15, og skal herunder sørge for å gi korrekt, klar og ikke villedende informasjon. Foretaket må sørge for å gi korrekt og samsvarende informasjon på tvers av fondsdokumentasjonen. Referanseindeks som benyttes ved måling av avkastning må utgjøre et relevant sammenligningsgrunnlag.

Prospektet skal inneholde den informasjon som kreves for å kunne foreta en velbegrunnet bedømmelse av fondet og risikoen forbundet ved investering i fondet. Det vises til vpfl. § 8-2 og 8-3, som i denne sammenhengen betyr at informasjon om bruk av referanseindeks må fremstilles på en måte som gjør at det er mulig for investor å kunne foreta en investeringsbeslutning på informert grunnlag. Kravene til innhold i nøkkelinformasjonen på tilsynstidspunktet var utdypet i kommisjonsforordning (EU) 583/2010, som etter vpff § 13-7 gjelder som forskrift. Etter artikkel 15 første ledd skal informasjon om tidligere års avkastning i nøkkelinformasjon presenteres i et søylediagram som dekker siste ti år. Med virkning fra 1. oktober 2024 skal Foretaket ha nøkkelinformasjon utarbeidet etter PRIIPS-forordningen, jf. forordning 1286/2014, jf. PRIIPS-loven § 2.

Vpfl § 8-1 tredje ledd inneholder krav til opplysninger i halvårsrapporten. Etter nr. 9 skal det informeres om forhold som må antas å være av interesse for andelseierne, og som er nødvendig for å bedømme verdipapirfondets utvikling og status. Etter Vpfl § 8-1 fjerde ledd skal årsrapport og halvårsrapport være vederlagsfritt tilgjengelig på anmodning fra andelseier, slik det er fastsatt i prospekt og nøkkelinformasjon. Etter forskrift for årsregnskap m.m. for verdipapirfond § 2-2 første ledd nr. 3 skal det i årsberetningen for verdipapirfond kommenteres særskilt om verdiutviklingen står i forhold til verdipapirfondets risikoprofil.

3.2 Finanstilsynets observasjoner

Etter vedtektene for Verdipapirfondet Fram Kombinasjon skal fondet normalt ha en aksjeeksponering på 50–70 prosent og obligasjonseksponering på 30–50 prosent. Kredittrisikoen var opplyst å være høy. Fondets referanseindeks ifølge vedtektene er 50 prosent MSCI World Indeks og 50 prosent Oslo Børs statsobligasjonsindeks 3 år (ST4X). ST4X ble avviklet av leverandør i januar 2021, og det vises til referanseverdier som ikke eksisterer.

I prospektet 30. november 2023 og nøkkelinformasjonen per 30. januar 2022 og 30. januar 2023 var det opplyst at målsetningen var å slå referanseindeksen. Samtidig fremgikk det av samme nøkkelinformasjon at fondet ikke benyttet referanseindeks.

Ifølge Foretakets opplysninger har aksjeandelen i gjennomsnitt utgjort 72 prosent siden oppstart. Videre har fondet hatt en mye høyere kredittrisiko enn det som er reflektert i referanseindeksen.

Halvårsrapporten for 2023 manglet avkastningsopplysninger mot referanseindeks, eller andre relevante måltall. I årsrapportene for 2021, 2022 og 2023 opplyses at fondets verdiutvikling stod i forhold til risikoprofilen, uten at dette ble underbygget. Nøkkelinformasjonene fra 30. januar 2022 og 30. januar 2023 presenterte historisk avkastning for fem, og ikke ti år.

3.3 Finanstilsynets foreløpige vurderinger

Det var Finanstilsynets foreløpige vurdering at bruk av og informasjon om referanseindeks ikke var i samsvar med kravene i vpfl § 2-15 om å gi korrekt, klar og ikke villedende informasjon. Som beskrevet i punkt 3.2 hadde Foretaket ved målingen av kombinasjonsfondet ikke benyttet en referanseindeks som reflekterte fondets investeringsstrategi og mandat, eller opplyst om skjevheter i sammenligningsgrunnlaget. Den oppgitte avkastning på nettsiden var misvisende, og fremsto som bedre enn hva den i realiteten var.

Fondenes høye pris og svake prestasjoner over tid aktualiserte andelseiernes behov for å evaluere investeringene. Fondenes halvårsrapporter for 2023 var uten opplysninger om avkastning målt mot opplyste referanseindekser, eller andre måltall. Det var Finanstilsynets vurdering at Foretaket ikke hadde gitt kundene de lovpålagte opplysninger som er nødvendig for å kunne bedømme Fondenes utvikling og status, jf. vpfl § 8-1 tredje ledd. Finanstilsynet fant det alvorlig at Foretaket ikke hadde gitt korrekt og samsvarende informasjon på tvers av ulike informasjonsdokumenter. Samlet sett var det store svakheter ved Foretakets informasjon om og bruk av referanseindeks. Ved å benytte en referanseindeks med lavere aksjeandel og uten kredittrisiko gir den rapporterte avkastningen ikke et korrekt bilde av fondets resultater. Finanstilsynet anså det som alvorlig at informasjon ga inntrykk av at prestasjoner var bedre enn det var grunnlag for. Finanstilsynet foreløpige konklusjon var at Foretaket hadde brutt kravene i vpfl § 2-15.

3.4 Foretakets tilsvaer

Foretaket opplyser at bruken av referanseindeks for Verdipapirfondet Fram Kombinasjon ble fjernet i 2020. Den ble tatt ut av nøkkelinformasjonen samme år fordi indeksen ikke hadde en treffende sammensetning sett opp mot investeringsstrategien. Foretaket viser videre til at informasjon om referanseindeksen også ble fjernet fra nettsiden i 2020, men ved en inkurie ble ikke tilsvarende endret i fondets vedtekter. Setningen i nøkkelinformasjonen om at "målsetningen er å slå referanseindeks" skulle også vært tatt ut av dokumentet, da fondets avkastningsmål ikke er knyttet opp mot indeks. Foretaket ser at informasjonen på dette punktet har vært uryddig, og har iverksatt tiltak for å sikre konsistent og korrekt informasjon i fondsdokumentasjonen.

Foretaket opplyser at avkastningstallene for Verdipapirfondet Fram Kombinasjon ikke har vært målt opp mot referanseindeks siden 2019, og at styret ser at den innledende informasjonen i nøkkelinformasjonen om måling mot referanseindeks er misvisende. Ifølge Foretaket er dette endret. Det opplyses videre om at nøkkelinformasjonen har vist ti års avkastning i alle år, med unntak av 2022 og 2023.

Foretaket tar for øvrig Finanstilsynets kommentarer til etterretning, og vil innrette virksomheten etter dette.

3.5 Finanstilsynets endelige merknader

Foretaket har ikke sørget for å gi korrekt, klar og ikke villedende informasjon om fondets målsetning og betydningen av referanseindeksene, i samsvar med kravene i vpfl § 2-15. Det vurderes som alvorlig at det ikke er gitt korrekt og samsvarende informasjon på tvers av ulike informasjonsdokumenter, og den mangelfulle informasjonen har medført at både målsetningen og betydningen av oppgitte referanseindekser har fremstått uklar.

Opplysninger i prospekt og nøkkelinformasjon om bruk av referanseindeks tyder på at Foretaket har endret praksis, uten å se hen til de rammer som følger av vedtektene. Fondets vedtekter utgjør det sentrale juridiske grunnlaget for forvaltningen av fondet, og sammen med annen fondsdokumentasjon gir vedtektene uttrykk for hvilke forpliktelser Foretaket har overfor andelseierne. Dersom Foretaket ønsker å endre vedtektenes bestemmelser om referanseindeks, kreves det at prosedyrene for vedtektsendringer følges. Det må blant annet avholdes andelseiermøte og endringene skal godkjennes av Finanstilsynet.

Det er videre Finanstilsynets vurdering at Foretaket ikke hadde gitt kundene de lovpålagte opplysninger som er nødvendig for å kunne bedømme Fondenes utvikling og status. Ved å benytte en referanseindeks for kombinasjonsfondet med lavere aksjeandel og uten kredittrisiko gir den rapporterte avkastningen et misvisende bilde av fondets resultater. Resultatet har fremstått bedre enn hva det i realiteten var. Finanstilsynet mener at Foretaket ikke har overholdt de krav som her stilles til god forretningsskikk i vpfl § 2-15.

Foretaket kan ikke vise til analyser som ligger til grunn for konklusjonene i årsrapportene om at Fondenes verdiutvikling stod i forhold til risikoprofilen. Konklusjonen i årsrapportene fremstår derfor mer som en formalitet enn en reell vurdering, særlig sett i lys av Fondenes svake verdiutvikling over tid.

4 Opplysninger til kundene om gebyrer i underfond

4.1 Rettslig utgangspunkt

Kravet til god forretningsskikk i vpfl. § 2-15 innebærer at informasjon som gis skal være korrekt, klar og ikke villedende. Nøkkelinformasjonen skal gjøre det mulig for investor å foreta en investeringsbeslutning på informert grunnlag, og blant annet inneholde informasjon om kostnader og tilknyttede gebyrer, jf. vpfl. § 8-3 andre ledd nr. 4. Etter artikkel 30 i kommisjonsforordning (EU) 583/2010 skal løpende gebyrer i underliggende fond gjenspeiles i løpende gebyrer som vises i nøkkelinformasjonen. Tilsvarende krav gjelder også for nøkkelinformasjon etter PRIIPS-forordningen, jf kommisjonsforordning 2017/653 Annex VI del I punkt 5 (1), jf PRIIPS-forskriften

§ 2 andre ledd. I årsregnskapet skal det opplyses om prosentsatsene for forvaltningsgodtgjørelse som har blitt belastet henholdsvis fondet og de enkelte verdipapirfondene som fondet eventuelt har investert i, jf. forskrift om årsregnskap m.m. for verdipapirfond § 5-12. Halvårsrapporten skal opplyse om forvaltningsgodtgjørelse, jf. vpfl § 8-1 tredje ledd.

4.2 Finanstilsynets observasjoner

I Fondenes vedtekter fremgår følgende: "Forvaltningsgodtgjørelsen til Fram Fondene utgjør 2 % pro anno. Alle kostnader forvaltningsselskapet kan belaste fondet er inkludert i overnevnte prosentsats, bortsett fra transaksjonsdrevne kostnader". Videre var følgende opplyst i de samme vedtektene: "Forvaltningsselskapet Fram Fondene AS kan plassere verdipapirfondets midler i underfond som belastes med forvaltningsgodtgjørelse som utgjør maksimalt 2% pro anno, og således kan den samlede forvaltningsgodtgjørelse i fondet utgjøre inntil 4% pro anno."

I nøkkelinformasjonen for begge fond ble det opplyst: "Forvaltningsselskapet belaster fondet med en årlig forvaltningsprovisjon som utgjør 2% pro anno. Alle kostnadene som er knyttet til forvaltningen av fondet, bortsett fra transaksjonsdrevne kostnader, er inkludert i ovennevnte prosentsats." Nøkkelinformasjonen var uten opplysninger om at forvaltningsgodtgjørelsen i underfondene tilkom, eller størrelsen på denne. Heller ikke i periodiske rapporter var det opplyst om størrelsen på gebyrene i underfondene, eller at disse tilkom.

Foretaket har opplyst Finanstilsynet om underfondenes vektete gjennomsnittlige forvaltningsgebyr og kostnader som er belastet Fondene. For perioden 1. januar 2022 til 30. juni 2023 utgjorde disse kostnadene årlig 0,59 prosent i gjennomsnitt av den samlede forvaltningskapitalen for Fram Global og 0,52 prosent for Fram Kombinasjon. Inkluderes underfondenes kostnader ble reell årlig pris for perioden 1. januar 2022–30. juni 2023:

Fram Global	2,59 %
Fram Kombinasjon	2,52 %

Ifølge årsrapporter hadde investeringene i underfond tidligere utgjort en betydelig høyere andel av forvaltningskapitalen enn i måleperioden som legges til grunn over.

Foretakets rutinebeskrivelse for beregning av samlede gebyrer og kostnader omtaler ikke av håndtering av gebyrer og kostnader i underfond.

4.3 Finanstilsynets foreløpige vurdering

Foretaket fremla ikke rutiner for overvåking og håndtering av gebyrer i underfondene, og Finanstilsynet la derfor til grunn at Foretaket ikke hadde slike rutiner.

Finanstilsynet foreløpige vurdering var at den faktiske prisen på Fondene over lang tid var en god del høyere enn opplyst i nøkkelinformasjonen og i periodisk rapportering. Korrekt totalpris er vesentlig for at en investor skal kunne vurdere realismen i et aktivt forvaltet fonds målsetning og kunne sammenligne prisen med tilsvarende fond fra andre tilbydere.

Finanstilsynet så alvorlig på at Foretaket ikke hadde tilstrekkelige rutiner, og over tid ga mangelfulle opplysninger om prisen på Fondene forut for investering og i løpende rapportering.

Finanstilsynet foreløpige vurdering var at Foretaket hadde brutt kravet til god forretningsskikk, jf vpfl § 2-15, samt vpfl § 8-3 med forskrift. Foretaket hadde også brutt vpfl § 8-1 tredje ledd, samt forskrift om årsregnskap m.m. for verdipapirfond § 5-12.

4.4 Foretakets tilsvaer

Foretaket har i korrespondansen vist til at kostnader i underfond overvåkes gjennom fondenes nøkkelinformasjon, periodisk rapportering og publiserte årsrapporter. Foretaket skriver i tilsvaret at de vil endre praksis og innta opplysninger om samtlige kostnader i nøkkelinformasjon og i rapporteringen for 2. halvår 2024. Foretaket vil etablere rutiner for overvåkning og håndtering av gebyrer/forvaltningshonorarer i underfondene.

4.5 Finanstilsynets endelige merknader

Finanstilsynet tar foretakets redegjørelse til etterretning, men opprettholder samtidig kritikken i den foreløpige vurderingen. Utover dette bemerker Finanstilsynet at Foretaket etter vpfl § 8-3 tredje ledd plikter å holde vesentlige forhold i nøkkelinformasjonen oppdatert. Foretaket må derfor sørge for at feilaktig informasjon om kostnader rettes umiddelbart og ikke avvente til neste planlagte rapportering. Foretaket må ved oppdateringen sikre at nøkkelinformasjonen utarbeides i samsvar med kravene i PRIIPS-loven.

5 Bærekraftsrelaterte opplysninger

5.1 Rettslig utgangspunkt

Lov om offentliggjøring av bærekrafts-informasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer trådte i kraft 1. januar 2023. Offentliggjøringsforordningen, som etter § 2 gjelder som lov, pålegger blant annet forvaltningsselskaper å gi bærekraftsrelaterte opplysninger om sin virksomhet. Krav til bærekraftsopplysninger følger også av vpff § 2-26.

5.2 Finanstilsynets observasjoner

Finanstilsynet undersøkte Foretakets etterlevelse av enkelte overordnede krav til informasjonen på nettsider og i prospekt (forordningens artikler 3, 4, 6 og 7). Finanstilsynet kunne ikke se at det per 31. august 2023 var informasjon på Foretakets nettsider om retningslinjer på foretaksnivå for integrering av bærekrafts-risikoer i investeringsprosessene, eller informasjon om negative bærekrafts-konsekvenser. I prospektene var det ikke inntatt opplysninger om negative bærekrafts-konsekvenser på produktnivå.

Foretaket har informert om at informasjon om Foretakets retningslinjer for bærekraft tidligere hadde vært publisert på Foretakets hjemmesider, men det ble ikke gitt noen forklaring om hvorfor det ble fjernet. Retningslinjene ble etter hvert lagt ut på nettsiden, men disse opplyste ikke om Foretaket tok hensyn til negative bærekrafts-konsekvenser på foretaksnivå med begrunnelse. De viste heller ikke dato for offentliggjøring.

Oversendt dokumentasjon fra Foretaket viste at det ikke var etablert særskilt rutine for integrering av bærekrafts-risiko. Foretaket opplyste at informasjon om bærekrafts-risiko ville inntas i rutiner for risikostyring ved neste planlagte oppdatering.

5.3 Finanstilsynets foreløpige vurdering

Finanstilsynets foreløpige vurdering var at Foretaket ikke hadde etablert tilstrekkelige rutiner og systemer for å følge opp kravene etter offentliggjøringsforordningen. Finanstilsynets så alvorlig på

at Foretaket ikke sikret etterlevelse av nye lovkrav. Foretaket hadde etter Finanstilsynets foreløpige vurdering overtrådt vesentlige forpliktelser etter offentliggjøringsforordningen.

5.4 Foretakets tilsva

Foretaket skriver at de retningslinjer som ble lagt ut på nettsidene opplyste om at Fondene hensyntok negative konsekvenser. Foretaket skriver videre at det vil oppdatere dokumenter og utarbeide nødvendige retningslinjer i tråd med kravene.

5.5 Finanstilsynets endelige merknader

Foretaket har i en periode ikke publisert retningslinjer for bærekraft på nettsidene slik kravet er. Informasjonen som Foretaket senere la ut på nettsiden, oppfyller ikke kravene om å opplyse om det tas hensyn til negative bærekrafts-konsekvenser på produktnivå. Dokumentet skal utformes på en slik måte at det klart fremgår om Foretaket tar hensyn til negative bærekrafts-konsekvenser. Finanstilsynet foreløpige merknader står ved lag.

6 Oppsummerende kommentarer og pålegg om retting

Styrets rolle som kontrollorgan er særlig viktig i et selskap som Foretaket, gitt den begrensede ressursituasjonen med få ansatte. Finanstilsynet finner det alvorlig at Foretaket over lang tid ikke hadde et styre som tilfredsstilte lovkravene, herunder at Foretakets styre ikke hadde andelseiervalgte representanter. De avvik som er påpekt i rapporten indikerer at styret over tid ikke har hatt nødvendig kompetanse med hensyn til sentrale krav som forvaltningsselskap er omfattet av, og har ikke har fulgt opp sine kontrollforpliktelser med handlinger og tiltak.

Etter Finanstilsynets vurdering er det alvorlig at styret ikke har foretatt en kvalitativ evaluering av investeringsstrategien og oppnåelse av målsatt avkastning for Foretakets fond. Styret har ikke overholdt sin plikt til å kontrollere Foretakets sentrale virksomhet. Dette har resultert i at styret ikke har satt seg i stand til å vurdere Fondenes store negative resultatmessige avvik, også sett hen til den høye forvaltningsgodtgjørelsen som er belastet kundene, og til å iverksette adekvate tiltak.

Foretaket har ikke sørget for å gi korrekt, klar og ikke villedende informasjon om Fondene. Når nåværende og potensielle investorer i Fondene ikke gis korrekt informasjon om så sentrale forhold som kostnader, resultatmål og måloppnåelse, blir disse ikke satt i stand til å vurdere Foretakets forvaltning. Dette vurderes som overtredelser av kravene til god forretningsskikk i vpfl § 2-15.

Foretaket har ikke sørget for å innrette virksomheten på en måte som sikrer overholdelse av sentrale lovkrav, herunder har ikke Foretaket hatt nødvendige ressurser og kompetanse for å sikre en forsvarlig overvåkning av forvaltningen. De påpekte avvikene fremstår som alvorlige. Det er særlig alvorlig at Foretakets styre ikke har sørget for en tilstrekkelig overvåkning og kontroll av virksomheten, og på denne måten ikke sørget for å sikre andelseiernes interesser. Foretaket har uavhengig av tilsynet valgt nye styremedlemmer slik at styres sammensetning nå anses å tilfredsstille kravene i verdipapirfondloven. Finanstilsynet legger til grunn at denne styrkingen vil bedre forutsetningene for å kunne overholde kravene i verdipapirfondloven.

Etter vpfl § 11-4 første ledd kan Finanstilsynet gi pålegg om retting dersom Foretaket ikke har overholdt plikter etter bestemmelser i lov, eller i medhold av lov. Finanstilsynet varslet i foreløpig rapport at Finanstilsynet vurderte å fatte vedtak om pålegg om retting. Foretaket uttrykker i tilsvaret at Foretaket har iverksatt og planlegger tiltak som gjør at det ikke er nødvendig å fatte pålegg om

retting. Foretaket har imidlertid ikke oversendt dokumentasjon som gir Finanstilsynet grunnlag til å vurdere hensiktsmessigheten av Foretakets planlagte tiltak. Finanstilsynet opprettholder derfor vurderingen i foreløpig rapport om at det er nødvendig å fatte vedtak om pålegg om retting.

Under henvisning til de mangler som er påpekt, og til varsel i foreløpig rapport, vedtar Finanstilsynet følgende pålegg om retting:

- 1) Styret må fastsette tilpassede rutiner for overvåking av virksomheten, herunder for oppfølging av investeringsstrategi og Fondenes resultater.
- 2) Styret skal gjennomføre og dokumentere kontroll og overvåking av investeringsstrategien for Fondene for å sikre at strategi og avkastning er fulgt opp, samt vurdere eventuelle tiltak.
- 3) Foretaket må klargjøre Fondenes resultatmål.
- 4) Foretaket må gjennomgå Fondenes regulatoriske dokumenter, herunder vedtekter, prospekt, nøkkelinformasjon, samt nettsider og eventuell annen markedsføringsmaterieil for å sikre korrekt og forståelig informasjon og fremtidig rapportering om blant annet
 - a) påløpte kostnader,
 - b) bruk av referanseindeks,
 - c) Fondenes status og utvikling, herunder om avkastning målt mot referanseindeks, og/eller med andre måleparameter, på en måte som gir et rettviseende bilde av måloppnåelsen.
- 5) Foretaket må offentliggjøre informasjon i samsvar med offentliggjøringsforordningen artikkel 3, 4, 6 og 7.

Foretaket skal innen 30. november 2024 oversende dokumentasjon på at pålegget er oppfylt.

Finanstilsynets vedtak kan påklages til Finansdepartementet, jf. forvaltningsloven § 28 flg. Klagen sendes i så fall til Finanstilsynet. Frist for klage er tre uker fra det tidspunkt Foretaket mottar dette brevet. Klagen må nevne det vedtaket det klages over, samt hvilket resultat klager mener er det riktige. Klagen bør også nevne de grunner klager støtter seg til.

Det bes om at tilsynsrapporten sendes Foretakets revisor.

For Finanstilsynet

Anne Merethe Bellamy
avdelingsdirektør

Britt Hjellegjerde
seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:
Danske Bank